Suomen Varustamot
Rederierna i Finland
Finnish Shipowners' Association

LAUSUNTO 15.10.2023

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Asia: HE 41/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024

Kiitämme mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle valtion talousarvioksi vodelle 2024.

Huoltovarmuus ja merikuljetusten jatkuvuus

Suomen riippuvuus merikuljetuksista on korostunut entisestään nykyisessä ulko- ja turvallisuuspoliittisessa tilanteessa. Tullin tilastojen mukaan (kesäkuu 2023) Suomen ulkomaankaupasta yli 95 prosenttia kulkee meritse, tuonnista jopa 97,7 prosenttia. Muissa EU-maissa merikuljetusten osuus on keskimäärin 30 prosenttia. Suomen kansainvälisen saavutettavuuden ja huoltovarmuuden näkökulmasta merikuljetusten toimintavarmuus ja jatkuvuus on avainasemassa. Vaihtoehtoisia kuljetusreittejä on myös oltava, mutta niiden kautta voidaan kuljettaa vain marginaalinen osa ulkomaankaupan kuljetuksista, joten merikuljetusten jatkuvuuden varmistaminen korostuu.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan (pääluokka 31) selvitysosassa todetaan, että huoltovarmuuden ja varautumisen merkitys on korostunut ja liikenne- ja viestintäjärjestelmän toimivuus ja resilienssi edellyttävät kaikissa olosuhteissa markkinoiden toimivuutta ja kriittisen infran turvaamista. Tämä on hyvä kirjaus, joskin on hyvä huomioida, että kaikissa poikkeusoloissa markkinat eivät toimi normaalisti ja tarvitaan erityisiä toimia, jotta esimerkiksi huoltovarmuuskuljetukset pystytään hoitamaan.

Vakavissa kriisitilanteessa viranomaisilla on valmiuslain perusteella mahdollisuus ohjata ja tarvittaessa priorisoida Suomen rekisterissä olevia aluksia. Suomen lipun alla olevat alukset työllistävät suomalaisia merenkulkijoita. Suomalaiset merenkulkijat ovat ns. VAP-henkilöstöä eli heidät on pääosin vapautettu aseellisesta palveluksesta hoitamaan Suomen elintärkeitä huoltovarmuus- ja sotatarvikekuljetuksia poikkeusoloissa.

Riittävän suomalaisen jäävahvisteisen aluskaluston ja suomalaisten merenkulkijoiden varmistamiseksi Suomen lipun ja toimintaympäristön tulee olla kilpailukykyisiä normaalioloissa. Miehistökustannusten palautusjärjestelmä on EU -tasoinen mekanismi, jonka tavoitteena on varmistaa, että eurooppalainen merenkulku pystyy kilpailemaan ns. halpalippujen kanssa. Tämä on erityisen tärkeä merikuljetuksista riippuvaiselle Suomelle. Talousarvioesityksessä on mukana Liikenteen ja viestinnän palveluissa 89 milj. euroa meriliikenteessä käytettävien alusten kilpailukyvyn parantamiseen tiettyjen miehistökustannusten palautuksen kautta. **Pidämme tätä erittäin tärkeänä ja välttämättömänä suomalaisen merenkulun kilpailukyvyn, merenkulkijoiden työpaikkojen ja huoltovarmuuden näkökulmasta.**

Pohjoiset olosuhteet tuovat lisähaasteita merilogistiikan toimivuuteen. Suomeen voi turvallisesti liikennöidä jääolosuhteissa vain jäävahvistetut ja jääluokitetut alukset. Riittävän jäävahvisteisen suomalaisen tonniston ja jäänmurtopalvelujen saatavuus on keskeistä huoltovarmuuden turvaamisessa poikkeusoloissa. Huoltovarmuusorganisaation Vesikuljetuspoolin *tilaaman Suomen merikuljetusten huoltovarmuus-kapasiteetti* -selvityksen johtopäätöksenä on, että kotimaisia, jäävahvistettuja aluksia on liian vähän Suomen huoltovarmuuskuljetuksiin.

Suomen Varustamot
Aleksanterinkatu 44, FI-00110 Helsinki, Sähköposti: office@shipowners.fi, www.shipowners.fi
Aleksandersgatan 44, FI-00110 Helsingfors, E-post: office@shipowners.fi, www.shipowners.fi
Aleksanterinkatu 44, , FI-00500 Helsinki, Finland, E-mail: office@shipowners.fi, www.shipowners.fi

Ruotsissa on varustamoiden alushankintaa helpottava valtiontakausjärjestelmä, joilla vauhditetaan aluskaluston uudistamista vähäpäästöisemmäksi ja vahvistetaan tonniston saatavuutta poikkeusoloissa Ruotsin huoltovarmuustarpeisiin. **Suomeen tulisi pikaisesti saada vastaava alushankintarahoitusmalli, jossa esimerkiksi Finnveran myöntää valtiontakauksia jäävahvistettujen alusten alusinvestointeihin suomalaisille varustamoille vastaavin ehdoin kuin ulkomaisille varustamoille vientitakuutoiminnan kautta.**

Hiilineutraaliutta ja vihreää siirtymää edistävät toimet

Merikuljetus on ympäristöystävällisin kuljetusmuoto ja EU komission kestävän ja älykkään liikenteen strategiassa todetaan, että sisävesikuljetusten ja lähimerenkulun osuutta tulee kasvattaa 25 % vuoteen 2030 mennessä ja 50 % vuoteen 2050 mennessä. Varustamoelinkeinon tavoitteena on hiilineutraali merenkulku koko maailmassa vuoteen 2050 mennessä. Suomalaiset varustamot ovat vastuullisen merenkulun edelläkävijöitä.

Merenkulun sisällyttäminen EU päästökauppaan vuoden 2024 alusta lähtien sekä Fuel EU maritime vuoden 2025 alusta lähtien tulee kasvattamaan Suomen logistisia kustannuksia merkittävästi, Liikenne- ja viestintäministeriön arvion mukaan jopa yli miljardilla eurolla tulevina vuosina. Suomeen ilmastopaketti kolahtaa erityisen kovaa, koska ulkomaankauppamme kulkee meritse ja EU:n sisäiset merikuljetusmatkat ovat pidemmät kuin muilla Euroopan mailla.

Kannatamme hallituksen linjausta EU päästökaupan saaripoikkeuksen käyttöönottamiseksi sekä talousarvioesityksen määrärahaa liikenteen ja viestinnän palveluihin Merenkurkun laivareittien ja Ahvenanmaan huoltovarmuuskriittisen tavaraliikenteen turvaamiseksi (pääluokka 31, liikenteen ja vistinnän palvelut).

Talousarviosta puuttuu vaikuttavat kannusteet vihreän siirtymän vauhdittamiseksi merenkulussa. Merenkulun vihreän siirtymän toteuttamisessa ratkaisevaa on uusien, fossiilittomien polttoaineiden saatavuus kilpailukykyiseen hintaan koko merenkulun tarpeisiin. Tässä olemme vielä alkumetreillä. **Esitämme, että kansallisia päästökauppatuloja kohdennetaan kestävien polttoaineiden käytön edistämiseen merenkulussa tasoittamalla fossiilisten ja uusien ympäristöystävällisten polttoaineiden hintaeroa siirtymäkaudella.** Päästöjen vähenemisen lisäksi tämä lisäisi uusien polttoaineiden tuotantoa ja käyttöä, jonka myötä myös markkinaehtoinen hinta laskisi asteittain. Lisäksi tämä kannustaisi investoimaan uusiin ympäristöystävällisiin aluksiin.

Tiina Tuurnala
Toimitusjohtaja
Suomen Varustamot
p. 040 5476762

Suomen Varustamot
Rederierna i Finland
Finnish Shipowners' Association

LAUSUNTO 15.10.2023

Suomen Varustamot
Aleksanterinkatu 44, FI-00110 Helsinki, Sähköposti: office@shipowners.fi, www.shipowners.fi
Aleksandersgatan 44, FI-00110 Helsingfors, E-post: office@shipowners.fi, www.shipowners.fi
Aleksanterinkatu 44, , FI-00500 Helsinki, Finland, E-mail: office@shipowners.fi, www.shipowners.fi